

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

της 12ης Ιουλίου 2001 \*

Στην υπόθεση C-368/98,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Cour du travail de Mons (Βέλγιο) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 234 ΕΚ), με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

**Abdon Vanbraeckel κ.λπ.**

και

**Alliance nationale des mutualités chrétiennes (ANMC),**

η έκδοση προδικαστικής απόφασεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 22 και 36 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6), καθώς και του άρθρου 59 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 49 ΕΚ),

\* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους G. C. Rodríguez Iglesias, Πρόεδρο, C. Gulmann, A. La Pergola (εισηγητή), M. Wathelet και B. Σκουρή, προέδρους τμήματος, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, P. Jann, L. Sevón, R. Schintgen και F. Macken, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: A. Saggio

γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον J. Devadder,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους W.-D. Plessing και C.-D. Quassowski,
- η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την R. Silva de Lapuerta,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις K. Rispal-Bellanger και A. de Bourgoing,
- η Ιρλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. A. Buckley,

- η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. A. Fierstra,
- η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τη C. Pesendorfer,
- η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την T. Pynnä,
- η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τον J. E. Collins, επικουρούμενο από την S. Moore, barrister,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον P. Hillenkamp και την H. Michard,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της Βελγικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από την A. Snoecx, της Δανικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον J. Molde, της Γερμανικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον W.-D. Plessing, της Ισπανικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από την R. Silva de Lapuerta, της Γαλλικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από την C. Bergeot, της Ιρλανδικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον B. Lenihan, SC, και την N. Hyland, BL, της Ολλανδικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον M. A. Fierstra, της Αυστριακής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από την C. Pesendorfer, της Φινλανδικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από την T. Pynnä, της Σουηδικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον A. Kruse, της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενης από την S. Moore, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από την H. Michard, κατά τη συνεδρίαση της 22ας Φεβρουαρίου 2000,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 18ης Μαΐου 2000,

εκδίδει την ακόλουθη

### Απόφαση

1 Με απόφαση της 9ης Οκτωβρίου 1998, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 16 Οκτωβρίου 1998, το Cour du travail de Mons υπέβαλε κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 234 ΕΚ) προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 22 και 36 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6, στο εξής: κανονισμός 1408/71), καθώς και του άρθρου 59 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 49 ΕΚ).

2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ, αφενός, του A. Vanbraekel και των έξι τέκνων του, υπό την ιδιότητά τους ως κληρονόμων της J. Descamps, και, αφετέρου, του φορέα Alliance nationale des mutualités chrétiennes (στος εξής: ANMC), σχετικά με άρνηση του τελευταίου να αποδώσει τα έξοδα νοσοκομειακής περιθάλψεως που επιβάρυναν την J. Descamps λόγω μιας ορθοπεδικής χειρουργικής επεμβάσεως στην οποία υποβλήθηκε σε νοσοκομείο της Γαλλίας.

## **Το νομικό πλαίσιο**

### *Το κοινοτικό δίκαιο*

- 3 Το άρθρο 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 ορίζει:

«Ο μισθωτός ή μη μισθωτός, ο οποίος πληροί τις απαιτούμενες από τη νομοθεσία του αρμοδίου κράτους προϋποθέσεις για να έχει δικαίωμα παροχών, αφού ληφθούν υπόψη ενδεχομένως οι διατάξεις του άρθρου 18, και:

- α) του οποίου η κατάσταση απαιτεί άμεση χορήγηση παροχών κατά τη διάρκεια διαμονής στο έδαφος άλλου κράτους μέλους

ή

- β) [...]

ή

- γ) ο οποίος έλαβε έγκριση του αρμοδίου φορέα να μεταβεί στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, για να υποβληθεί στην κατάλληλη για την κατάστασή του θεραπεία,

έχει δικαίωμα:

- i) παροχών εις είδος που χορηγούνται, για λογαριασμό του αρμοδίου φορέα από τον φορέα του τόπου διαμονής ή κατοικίας, σύμφωνα με τη νομοθεσία που εφαρμόζεται από τον φορέα αυτόν, σαν να ήταν ασφαλισμένος σε αυτόν· η διάρκεια χορηγήσεως των παροχών αυτών διέπεται πάντως από τη νομοθεσία του αρμοδίου κράτους·
- ii) παροχών εις χρήμα που καταβάλλονται από τον αρμόδιο φορέα σύμφωνα με τη νομοθεσία που εφαρμόζεται από τον φορέα αυτόν. Πάντως, οι παροχές αυτές δύνανται, κατόπιν συμφωνίας μεταξύ του αρμοδίου φορέα και του φορέα του τόπου διαμονής ή κατοικίας, να καταβάλλονται από τον τελευταίο αυτό φορέα, για λογαριασμό του πρώτου, σύμφωνα με τη νομοθεσία του αρμοδίου κράτους».

4 Το άρθρο 22, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1408/71 ορίζει:

«Η έγκριση που απαιτείται δυνάμει της παραγράφου 1, στοιχείο γ', δεν δύναται να μη δοθεί, εφόσον η σχετική θεραπεία περιλαμβάνεται στις παροχές που προβλέπονται από τη νομοθεσία του κράτους μέλους, στο έδαφος του οποίου κατοικεί ο ενδιαφερόμενος, και εφόσον η θεραπεία αυτή δεν δύναται να του παρασχεθεί μέσα στα χρονικά όρια που είναι κανονικά αναγκαία για την παροχή της στο κράτος μέλος του τόπου κατοικίας του εάν ληφθεί υπόψη η τρέχουσα κατάσταση της υγείας του και η πιθανή εξέλιξη της ασθένειας.»

- 5 Το επιγραφόμενο «Απόδοση μεταξύ φορέων» τμήμα 7 του τίτλου ΙΙΙ, κεφάλαιο 1, του κανονισμού 1408/71 περιέχει το άρθρο 36, το οποίο ορίζει:

«1. Οι παροχές εις είδος που χορηγούνται δυνάμει των διατάξεων του παρόντος κεφαλαίου από τον φορέα κράτους μέλους για λογαριασμό του φορέα άλλου κράτους μέλους αποδίδονται πλήρως.

2. Οι αποδόσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 καθορίζονται και πραγματοποιούνται κατά τη διαδικασία που προβλέπεται στον κανονισμό εφαρμογής που αναφέρεται στο άρθρο 97, είτε βάσει δικαιολογητικών των πραγματικών δαπανών είτε κατ' αποκοπήν.

Στην τελευταία αυτή περίπτωση τα κατ' αποκοπήν ποσά πρέπει να εξασφαλίζουν απόδοση όσο το δυνατόν πλησιέστερη προς τις πραγματικές δαπάνες.

3. Δύο ή περισσότερα κράτη μέλη ή οι αρμόδιες αρχές των κρατών αυτών δύνανται να προβλέψουν άλλους τρόπους αποδόσεως ή να παραιτηθούν κάθε αποδόσεως μεταξύ των φορέων που υπάγονται στην αρμοδιότητά τους.»

*Το εθνικό νομικό πλαίσιο*

- 6 Το άρθρο 76 quater, παράγραφος 1, του νόμου της 9ης Αυγούστου 1963 περί καθιερώσεως και οργανώσεως υποχρεωτικού συστήματος ασφάλισεως κατά της ασθενείας και αναπηρίας (στο εξής: νόμος της 9ης Αυγούστου 1963) όριζε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης:

«Εκτός από εξαιρέσεις που προβλέπονται με βασιλικό διάταγμα, οι παροχές που προβλέπει ο παρών νόμος χορηγούνται μόνον όταν ο δικαιούχος δεν βρίσκεται στο βελγικό έδαφος τη στιγμή που ζητεί τις παροχές ή όταν οι παροχές υγειονομικής περιθάλψεως χορηγήθηκαν εκτός του εθνικού εδάφους».

- 7 Το άρθρο 221, παράγραφος 1, του βασιλικού διατάγματος της 4ης Νοεμβρίου 1963, ενός εκτελεστικού διατάγματος του νόμου της 9ης Αυγούστου 1963, ορίζει:

«Οι παροχές υγειονομικής περιθάλψεως που χορηγούνται εκτός του εθνικού εδάφους παρέχονται:

[...]

- 2) για τον δικαιούχο όταν η αποκατάσταση της υγείας του απαιτεί νοσοκομειακή περίθαλψη που μπορεί να παρασχεθεί υπό καλύτερες ιατρικές συνθήκες στο εξωτερικό και που προηγουμένως έχει κριθεί απαραίτητη από τον σύμβουλο ιατρό».

- 8 Παρά ταύτα, η Βελγική Κυβέρνηση αναφέρει με τις γραπτές της παρατηρήσεις ότι οι αιτήσεις εγκρίσεως της περιθάλψεως σε άλλο κράτος μέλος εξετάζονται πλέον με γνώμονα το άρθρο 22 του κανονισμού 1408/71 και όχι με γνώμονα την προπαρατεθείσα βελγική νομοθεσία.
- 9 Έτσι, από υπουργικές οδηγίες που επαναλαμβάνονται στην εγκύκλιο 83/54-80/54 του Institut national d'assurance maladie-invalidité (INAMI) (Εθνικού Ινστιτούτου ασφάλισης κατά της ασθενείας και αναπηρίας), της 4ης Φεβρουαρίου 1983, προκύπτει ότι η βελγική νομοθεσία δεν έχει πλέον εφαρμογή αν η σχετική κατάσταση διέπεται από την κοινοτική ρύθμιση.
- 10 Η υπουργική εγκύκλιος Ο.Α. 81/215-80/51, της 18ης Ιουνίου 1971, ορίζει τα εξής ως προς τη χορήγηση του εντύπου E 112 κατά τον κανονισμό (ΕΟΚ) 574/72 του Συμβουλίου, της 21ης Μαρτίου 1972, περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 138), και επομένως ως προς την απόδοση των εξόδων για ιατρικές παροχές που χορηγήθηκαν εντός άλλου κράτους μέλους.

«Ι. Όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 22 του κανονισμού 1408/71, πρέπει να λαμβάνονται ως βάση οι ακόλουθες αρχές:

- 1) η περίθαλψη στο εξωτερικό δεν μπορεί να εγκριθεί όταν, σε ιατροτεχνικό επίπεδο, η θεραπεία μπορεί να γίνει και στο Βέλγιο·
- 2) όταν σε πολύ εξαιρετικές περιπτώσεις εγκρίνεται η περίθαλψη στο εξωτερικό, δηλαδή όταν η θεραπεία δεν μπορεί να γίνει στο Βέλγιο, ο σύμβουλος ιατρός πρέπει να καθορίσει σαφώς το νοσηλευτικό ίδρυμα και/ή τον ειδικευμένο ιατρό καθώς και το προβλεπόμενο διάστημα θεραπείας·

- 3) τηρουμένου του σημείου 2, οι παροχές που δεν καλύπτονται από τη βελγική ασφάλιση δεν μπορούν να χορηγηθούν στο εξωτερικό, δηλαδή έντυπο E 112 δεν μπορεί να χορηγηθεί για παροχές τα έξοδα για τις οποίες δεν αποδίδονται εντός του Βελγίου από την υποχρεωτική ασφάλιση κατά της ασθένειας και αναπηρίας (απόλυτος περιορισμός).

[...]»

### **Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα**

- 11 Πάσχοντας από αμφίπλευρη γονάρθρωση, η J. Descamps, Βελγίδα υπήκοος που κατοικούσε στο Βέλγιο και ήταν ασφαλισμένη στον ANMC, ζήτησε από τον φορέα αυτόν, τον Φεβρουάριο του 1990, έγκριση να υποβληθεί στη Γαλλία σε ορθοπεδική χειρουργική επέμβαση με επιβάρυνση του ANMC.
- 12 Η έγκριση αυτή δεν χορηγήθηκε με την αιτιολογία ότι η αίτηση ήταν ανεπαρκώς αιτιολογημένη, καθόσον η J. Descamps δεν είχε προσκομίσει γνωμοδότηση ιατρού ασκούντος την ιατρική σε εθνικό πανεπιστημιακό ίδρυμα.
- 13 Έχοντας υποβληθεί, παρά την κατά τα πιο πάνω έλλειψη εγκρίσεως, στην εν λόγω επέμβαση στη Γαλλία τον Απρίλιο του 1990, η J. Descamps άσκησε ενώπιον του Tribunal du travail de Tournai (Βέλγιο) αγωγή ζητώντας να της αποδοθεί από τον ANMC το κόστος της σχετικής περιθάλψεως.
- 14 Με απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 1991, το Tribunal du travail de Tournai απέρριψε την αγωγή αυτή. Εκτίμησε ότι η απόφαση του ANMC να μη χορηγήσει έγκριση είναι βάσιμη, ειδικά με το σκεπτικό ότι η J. Descamps «δεν απέδειξε, προσκομίζοντας

τουλάχιστον γνωμοδότηση καθηγητή βελγικού πανεπιστημίου, ότι η επέμβαση στη Γαλλία έγινε υπό καλύτερες ιατρικές συνθήκες από εκείνες υπό τις οποίες θα μπορούσε να γίνει στο Βέλγιο».

- 15 Εκδικάζοντας έφεση της J. Descamps κατά της αποφάσεως αυτής, το Cour du travail de Mons διαπίστωσε, με παρεμπίπτουσα απόφαση της 8ης Οκτωβρίου 1993, ότι είναι υπερβολική η απαίτηση, που έγινε δεκτή από το Tribunal du travail de Tournai, να υπάρχει για την έγκριση γνωμοδότηση καθηγητή βελγικού πανεπιστημίου. Με την ίδια απόφαση, το Cour du travail de Mons ανέθεσε σε πραγματογνώμονα να αξιολογήσει αν η αποκατάσταση της υγείας της J. Descamps απαιτούσε, τον Μάρτιο του 1990, νοσοκομειακή περίθαλψη που στο εξωτερικό μπορούσε να γίνει υπό καλύτερες συνθήκες απ' ό,τι στο Βέλγιο.
- 16 Κατά το πόρισμα της εκθέσεως πραγματογνωμοσύνης η οποία κατατέθηκε στις 29 Δεκεμβρίου 1994, «η αποκατάσταση της υγείας της Jeanne Descamps απαιτούσε, τον Μάρτιο του 1990, νοσοκομειακή περίθαλψη που στο εξωτερικό μπορούσε να παρασχθεί υπό καλύτερες ιατρικές συνθήκες (χειρουργική επέμβαση του ιατρού Cartier στο Παρίσι, άρθρο 221, παράγραφος 1, του βασιλικού διατάγματος της 4ης Νοεμβρίου 1963)».
- 17 Από τις προτάσεις που οι αντίδικοι κατέθεσαν στο Cour du travail de Mons μετά την υποβολή της εκθέσεως πραγματογνωμοσύνης προκύπτει ότι, υπό τις περιστάσεις της κύριας δίκης, το αποδοτέο ποσό των ιατρικών εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η J. Descamps θα ανερχόταν σε 38 608,89 γαλλικά φράγκα (FRF) αν λαμβάνονταν υπόψη οι συντελεστές που προέβλεπε η γαλλική νομοθεσία και σε 49 935,44 FRF αν εφαρμόζονταν οι συντελεστές που προέβλεπε η βελγική νομοθεσία.
- 18 Η J. Descamps απεβίωσε διαρκούσης της δίκης, στις 10 Αυγούστου 1996. Οι κληρονόμοι της, δηλαδή ο σύζυγός της A. Vanbraeckel και τα έξι τέκνα της, συνέχισαν τη δίκη.

- 19 Λαμβάνοντας υπόψη την έκθεση δικαστικής πραγματογνωμοσύνης, το Cour du travail de Mons όρισε ότι ο ANMC πρέπει να φέρει τα έξοδα νοσοκομειακής περιθάλψεως της J. Descamps «σύμφωνα με το άρθρο 22 του κανονισμού 1408/71 και τα άρθρα 59 και 60 της Συνθήκης». Διευκρινίζοντας ότι απομένει μόνον το ζήτημα του ύψους της εν λόγω επιβαρύνσεως του ANMC, το Cour du travail de Mons αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Όταν, στο πλαίσιο της υποθέσεως που έχει αχθεί ενώπιόν του, το εθνικό δικαστήριο έχει αναγνωρίσει την ανάγκη νοσοκομειακής περιθάλψεως εντός κράτους μέλους άλλου από το κράτος του αρμόδιου φορέα — ενώ είχε αντιπαχθεί άρνηση να χορηγηθεί η προηγούμενη έγκριση που προβλέπει το άρθρο 22 του κανονισμού 1408/71:

- α) Πρέπει η απόδοση των εξόδων νοσοκομειακής περιθάλψεως να γίνει σύμφωνα με το σύστημα του κράτους του αρμόδιου φορέα ή σύμφωνα με το σύστημα του κράτους εντός του οποίου παρασχέθηκε η νοσοκομειακή περίθαλψη;
- β) Είναι ο προβλεπόμενος από τη νομοθεσία του κράτους του αρμόδιου φορέα περιορισμός του ποσού των αποδοτέων εξόδων επιτρεπτός με γνώμονα το άρθρο 36 του κανονισμού 1408/71, ενώ στο άρθρο αυτό γίνεται λόγος για πλήρη απόδοση;»

### **Επί του παραδεκτού**

- 20 Κατά την Ιρλανδική και την Ολλανδική Κυβέρνηση και την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, η απόφαση περί παραπομπής δεν αναφέρει επακριβώς τους λόγους για τους οποίους το εθνικό δικαστήριο χρειάζεται, για να λύσει τη διαφορά, την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου και δεν περιέχει επαρκείς ενδείξεις σχετικά με

τα νομικά και πραγματικά στοιχεία που είναι κατάλληλα για να παρασχεθεί στα κράτη μέλη η δυνατότητα να ασκήσουν αποτελεσματικώς το δικαίωμά τους να καταθέσουν γραπτές παρατηρήσεις ενώπιον του Δικαστηρίου.

21. Εν προκειμένω, πρέπει να υπομνηστεί ότι, ασφαλώς, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι η ανάγκη να δοθεί ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου που να είναι χρήσιμη για το εθνικό δικαστήριο απαιτεί να προσδιορίζει το εθνικό δικαστήριο το πραγματικό και κανονιστικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται τα ερωτήματα που υποβάλλει ή, τουλάχιστον, να εξηγήει τις πραγματικές περιπτώσεις στις οποίες στηρίζονται τα ερωτήματα αυτά (βλ., ιδίως, την απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 1993, C-320/90 έως C-322/90, *Telemarsicabruzzo κ.λπ.*, Συλλογή 1993, σ. I-393, σκέψη 6, και τις διατάξεις της 19ης Μαρτίου 1993, C-157/92, *Banchero*, Συλλογή 1993, σ. I-1085, σκέψη 4· της 30ής Απριλίου 1998, C-128/97 και C-137/97, *Testa και Modesti*, Συλλογή 1998, σ. I-2181, σκέψη 5· και της 28ης Ιουνίου 2000, C-116/00, *Laguillaumie*, Συλλογή 2000, σ. I-4979, σκέψη 15). Επίσης, το Δικαστήριο σε διάφορες περιπτώσεις επέμεινε στη σημασία της παραθέσεως από το αιτούν δικαστήριο των ακριβών λόγων για τους οποίους διερωτήθηκε σχετικά με την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου και θεώρησε αναγκαία την υποβολή προδικαστικών ερωτημάτων στο Δικαστήριο (βλ., ιδίως, τη διάταξη της 25ης Ιουνίου 1996, C-101/96, *Italia Testa*, Συλλογή 1996, σ. I-3081, σκέψη 6, και τις προαναφερθείσες διατάξεις *Testa και Modesti*, σκέψη 15, και *Laguillaumie*, σκέψη 16).
22. Όμως, στην παρούσα υπόθεση επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το αιτούν δικαστήριο δεν παρεγγώρισε τις επιταγές αυτές.
23. Συγκεκριμένα, πρέπει να παρατηρηθεί ότι η απόφαση περί παραπομπής αναφέρει τις εφαρμοστέες εθνικές διατάξεις και περιέχει περιγραφή των πραγματικών περιστατικών η οποία, αν και είναι σύντομη, είναι επαρκής για να μπορέσει το Δικαστήριο να αποφανθεί.
24. Εξ άλλου, όπως επισημάνθηκε προηγουμένως, το αιτούν δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι στην υπόθεση της κύριας δίκης όντως πληρούνται οι προϋποθέσεις από τις οποίες το κοινοτικό δίκαιο εξαρτά την ύπαρξη δικαιώματος αποδόσεως των εξόδων για την περίθαλψη που παρασχέθηκε εντός κράτους μέλους διαφορετικού από το κράτος

μέλος ασφαλίσεως. Όπως υπογραμμίζει η απόφαση περί παραπομπής, το αίτημα ερμηνείας που απευθύνεται στο Δικαστήριο αφορά μόνον το να καθοριστεί το αποδοτέο ποσό και ειδικά το αν εν προκειμένω πρέπει να εφαρμοστεί το σύστημα που ισχύει στο κράτος μέλος ασφαλίσεως ή το σύστημα που απορρέει από τη νομοθεσία του κράτους μέλους εντός του οποίου παρασχέθηκε η περίθαλψη.

- 25 Υπό τις συνθήκες αυτές, επιβάλλεται να εξεταστεί το ερώτημα που υποβλήθηκε από το αιτούν δικαστήριο.

### **Επί του πρώτου σκέλους του προδικαστικού ερωτήματος**

- 26 Με το πρώτο σκέλος του ερωτήματός του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά στην ουσία αν, όταν ένα πρόσωπο που έχει ζητήσει έγκριση βάσει του άρθρου 22, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 1408/71 έχει προσκρούσει σε άρνηση του αρμόδιου φορέα και όταν το αβάσιμο της αρνήσεως αυτής έχει αναγνωρισθεί αργότερα, η εκ μέρους του αρμόδιου φορέα απόδοση των εξόδων περιθάλψεως πρέπει να γίνει σύμφωνα με τους σχετικούς κανόνες που ισχύουν στο κράτος μέλος ασφαλίσεως ή σύμφωνα με εκείνους που απορρέουν από τη νομοθεσία του κράτους μέλους εντός του οποίου παρασχέθηκε η περίθαλψη.

- 27 Για την απάντηση στο ερώτημα αυτό, πρέπει εκ προοιμίου να σημειωθεί ότι, μολονότι το εθνικό δικαστήριο δεν το διευκρινίζει, οι κοινοτικές διατάξεις των οποίων η ερμηνεία είναι πρόσφορη για να δοθεί απάντηση στο ερώτημα που υποβλήθηκε είναι, αφενός, το άρθρο 22, παράγραφος 1, στοιχείο γ', σημείο i, του κανονισμού 1408/71 και, αφετέρου, το άρθρο 59 της Συνθήκης.

- 28 Όπως επισημάνθηκε προηγουμένως, το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει κατά τα λοιπά ότι το ίδιο έχει κρίνει ότι τα επίμαχα στην κύρια δίκη ιατρικά έξοδα πρέπει να επιβαρύνουν τον ANMC «σύμφωνα με το άρθρο 22 του κανονισμού 1408/71 και τα άρθρα 59 και 60 της Συνθήκης».

*Το άρθρο 22 του κανονισμού 1408/71*

- 29 Όσον αφορά τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 22 του κανονισμού 1408/71 στην υπόθεση της κύριας δίκης, πρέπει πρώτον να υπομνηστεί, αφενός, ότι η J. Descamps ζήτησε όντως προηγούμενη έγκριση βάσει της διατάξεως αυτής και, αφετέρου, ότι το αιτούν δικαστήριο έκρινε ότι είναι άνευ αποτελέσματος η άρνηση εγκρίσεως που της αντιτάχθηκε.
- 30 Δεύτερον, πρέπει να διευκρινιστεί ότι το γεγονός ότι στην κύρια δίκη η άρνηση εγκρίσεως κρίθηκε αβάσιμη με γνώμονα τα κριτήρια που προβλέπει σχετικά η εθνική νομοθεσία, και όχι με βάση τα κριτήρια που παραθέτει το άρθρο 22, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1408/71, ουδόλως καθιστά δυνατό να θεωρηθεί, όπως υποστήριξε η Βελγική Κυβέρνηση, ότι δεν συνέτρεχε λόγος εφαρμογής του κανονισμού αυτού.
- 31 Συγκεκριμένα, από το κείμενο του άρθρου 22, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1408/71 προκύπτει ότι μοναδικό αντικείμενο της διατάξεως αυτής είναι να καθοριστούν οι συνθήκες υπό τις οποίες δεν είναι δυνατόν ο αρμόδιος εθνικός φορέας να αρνηθεί την έγκριση που ζητείται βάσει του άρθρου 22, παράγραφος 1,

στοιχείο γ'. Αντιθέτως, η διάταξη αυτή ουδόλως έχει ως σκοπό να περιορίσει τις περιπτώσεις που η έγκριση αυτή μπορεί να χορηγηθεί σύμφωνα με το άρθρο 22, παράγραφος 1, στοιχείο γ'. Επομένως, όταν έχει χορηγηθεί έγκριση βάσει εθνικού κανόνα ο οποίος, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη νομοθεσία, προβλέπει τη χορήγηση εγκρίσεως στην περίπτωση που αποδεικνύεται ότι στο εξωτερικό μπορεί να παρασχεθεί υπό καλύτερες ιατρικές συνθήκες νοσοκομειακή περίθαλψη, πρέπει να θεωρείται ότι η έγκριση αυτή αποτελεί έγκριση υπό την έννοια του άρθρου 22, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 1408/71.

32 Όσον αφορά το περιεχόμενο των δικαιωμάτων που το άρθρο 22, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 1408/71 απονέμει στον έχοντα κοινωνική ασφάλιση που έχει λάβει έγκριση, από το κείμενο του σημείου i της εν λόγω παραγράφου 1 προκύπτει ότι ο ασφαλισμένος αυτός πρέπει κατ' αρχήν να λάβει τις παροχές σε είδος που χορηγούνται για λογαριασμό του αρμόδιου φορέα από τον φορέα του τόπου διαμονής σύμφωνα με τις διατάξεις της νομοθεσίας του κράτους εντός του οποίου χορηγούνται οι παροχές ως εάν ο έχων κοινωνική ασφάλιση ήταν ασφαλισμένος εκεί και ότι η νομοθεσία του αρμόδιου κράτους συνεχίζει να διέπει μόνον τη διάρκεια των παροχών. Εξασφαλίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο στους έχοντες κοινωνική ασφάλιση, που υπάγονται στη νομοθεσία κράτους μέλους και που έχουν λάβει έγκριση, πρόσβαση στην περίθαλψη στα άλλα κράτη μέλη υπό εξ ίσου ευνοϊκές συνθήκες με εκείνες που ισχύουν για τους έχοντες κοινωνική ασφάλιση που υπάγονται στη νομοθεσία των τελευταίων κρατών, η διάταξη αυτή συντελεί στη διευκόλυνση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εχόντων κοινωνική ασφάλιση.

33 Από τα πιο πάνω προκύπτει ότι, όσον αφορά την επιβάρυνση του ασφαλιστικού φορέα, τα ισχύοντα βάσει της νομοθεσίας του κράτους μέλους εντός του οποίου παρασχέθηκε η περίθαλψη πρέπει να έχουν εφαρμογή επί του φορέα που ακολουθώς είναι αρμόδιος να αποδώσει τα ιατρικά έξοδα στον φορέα του τόπου διαμονής υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 36 του κανονισμού 1408/71.

34 Εξ άλλου, η πρακτική αποτελεσματικότητα όπως και το πνεύμα των διατάξεων αυτών υπαγορεύουν ότι, όταν ο έχων κοινωνική ασφάλιση ο οποίος έχει ζητήσει

έγκριση βάσει του άρθρου 22, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 1408/71 έχει προσκρούσει σε άρνηση του αρμόδιου φορέα και όταν το αβάσιμο της αρνήσεως αυτής έχει αργότερα αναγνωριστεί είτε από τον ίδιο τον αρμόδιο φορέα είτε με δικαστική απόφαση, ο ασφαλισμένος αυτός έχει δικαίωμα να του αποδοθεί κατ' ευθείαν με επιβάρυνση του αρμόδιου φορέα ποσό ανάλογο εκείνου με το οποίο ο φορέας αυτός θα είχε κανονικά επιβαρυνθεί αν η έγκριση είχε δεόντως χορηγηθεί εξ αρχής.

35 Εφόσον το αιτούν δικαστήριο αναφέρει ότι το αποδοτέο ποσό, σε περίπτωση εφαρμογής του βελγικού συστήματος, είναι υψηλότερο του αποδοτέου ποσού σε περίπτωση εφαρμογής του γαλλικού συστήματος και εφόσον διερωτάται ως προς το ύψος του αποδοτέου ποσού που οι ενάγοντες της κύριας δίκης υπό την ιδιότητά τους ως κληρονόμων της J. Descamps όντως δικαιούνται να ζητήσουν βάσει του κοινοτικού δικαίου, τίθεται το ζήτημα αν μπορούν να ζητήσουν και την απόδοση του ποσού που αντιστοιχεί στη διαφορά μεταξύ των δύο αυτών συστημάτων.

36 Εν προκειμένω, πρέπει να υπομνηστεί ότι το άρθρο 22 του κανονισμού 1408/71 δεν έχει ως αντικείμενο να ρυθμίσει, οπότε ουδόλως εμποδίζει, την απόδοση από τα κράτη μέλη, με τους πίνακες αποδιδόμενων εξόδων που ισχύουν στο κράτος μέλος ασφαλίσεως, των εξόδων της περιθάψεως που παρασχέθηκε εντός άλλου κράτους μέλους (βλ. την απόφαση της 28ης Απριλίου 1998, C-158/96, Kohll, Συλλογή 1998, σ. I-1931, σκέψη 27), όταν η νομοθεσία του κράτους μέλους ασφαλίσεως προβλέπει την απόδοση αυτή και όταν οι πίνακες αποδιδόμενων εξόδων που ισχύουν βάσει της νομοθεσίας αυτής αποδεικνύονται επωφελέστεροι εκείνων που ισχύουν στο κράτος μέλος εντός του οποίου παρασχέθηκε η περίθαλψη.

37 Ναι μεν το άρθρο 22 του κανονισμού 1408/71 δεν έχει ως αποτέλεσμα να εμποδίζει την απόδοση εξόδων που είναι πρόσθετη σε σχέση με εκείνη που απορρέει από το σύστημα του κράτους μέλους διαμονής όταν το σύστημα που εφαρμόζεται στο κράτος μέλος ασφαλίσεως αποδεικνύεται επωφελέστερο, πλην όμως η διάταξη αυτή

δεν έχει ούτε ως αποτέλεσμα να επιβάλλει αυτή την πρόσθετη απόδοση. Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να εξεταστεί αν μια τέτοια υποχρέωση μπορεί να απορρέει από το άρθρο 59 της Συνθήκης.

*Οι κανόνες περί ελεύθερης παροχής υπηρεσιών*

- 38 Κατ' αρχάς πρέπει να καθοριστεί αν η επίμαχη στην κύρια δίκη κατάσταση εμπίπτει όντως στο πεδίο της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών υπό την έννοια του άρθρου 59 της Συνθήκης.
- 39 Συγκεκριμένα, ορισμένες κυβερνήσεις που κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις στο Δικαστήριο αμφισβήτησαν ότι οι νοσοκομειακές υπηρεσίες μπορούν να αποτελέσουν οικονομική δραστηριότητα υπό την έννοια του άρθρου 60 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 50 ΕΚ).
- 40 Πρέπει εκ προοιμίου να υπομνηστεί ότι κατά το άρθρο 60 της Συνθήκης θεωρούνται ως υπηρεσίες οι παροχές που κατά κανόνα προσφέρονται έναντι αμοιβής, εφόσον δεν διέπονται από τις διατάξεις που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των κεφαλαίων και των προσώπων.
- 41 Εξ άλλου, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι οι ιατρικές δραστηριότητες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 60 της Συνθήκης, χωρίς να χρειάζεται να γίνει συναφώς διάκριση αναλόγως του αν η περιθαλψη γίνεται σε νοσοκομειακό πλαίσιο ή εκτός ενός τέτοιου πλαισίου (βλ. τις αποφάσεις της 31ης Ιανουαρίου 1984, 286/82 και 26/83, Luisi και Carbone, Συλλογή 1984, σ. 377, σκέψη 16, και της 4ης Οκτωβρίου 1991, C-159/90, Society for the Protection of Unborn Children Ireland,

Συλλογή 1991, σ. I-4685, σκέψη 18, και την προαναφερθείσα απόφαση Kohll, σκέψεις 29 και 51).

- 42 Πάλι από πάγια νομολογία προκύπτει ότι η ιδιάζουσα φύση της παροχής ορισμένων υπηρεσιών δεν μπορεί να εξαιρέσει τις δραστηριότητες αυτές από τη θεμελιώδη αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας (απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1981, 279/80, Webb, Συλλογή 1981, σ. 3305, σκέψη 10, και προαναφερθείσα απόφαση Kohll, σκέψη 20), καθώς και ότι το γεγονός ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική ρύθμιση εμπίπτει στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισως δεν μπορεί να αποκλείσει την εφαρμογή των άρθρων 59 και 60 της Συνθήκης (προαναφερθείσα απόφαση Kohll, σκέψη 21).
- 43 Εφόσον οι επίμαχες στην κύρια δίκη νοσοκομειακές παροχές εμπίπτουν όντως στο πεδίο της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, πρέπει στη συνέχεια να εξεταστεί αν περιορίζει την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών υπό την έννοια του άρθρου 59 της Συνθήκης το γεγονός ότι μια εθνική νομοθεσία δεν εγγυάται στον υπαγόμενο σ' αυτήν ασφαλισμένο, στον οποίο έχει δοθεί έγκριση να νοσηλευθεί σε άλλο κράτος μέλος σύμφωνα με το άρθρο 22, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 1408/71, επίπεδο αποδόσεως των εξόδων ανάλογο εκείνου που θα υφίστατο αν ο ασφαλισμένος αυτός είχε νοσηλευθεί στο κράτος μέλος ασφαλίσεώς του.
- 44 Εν προκειμένω, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι το άρθρο 59 της Συνθήκης απαγορεύει την εφαρμογή κάθε εθνικής ρυθμίσεως που έχει ως αποτέλεσμα να καταστεί η παροχή υπηρεσιών μεταξύ κρατών μελών δυσκολότερη από την παροχή υπηρεσιών μόνον εντός ενός κράτους μέλους (απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 1994, C-381/93, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 1994, σ. I-5145, σκέψη 17, και προαναφερθείσα απόφαση Kohll, σκέψη 33).
- 45 Εν προκειμένω, το γεγονός ότι σε ένα πρόσωπο που έχει κοινωνική ασφάλιση παρέχεται χαμηλότερο επίπεδο καλύψεως των εξόδων όταν νοσηλεύεται σε άλλο κράτος μέλος απ' ό,τι όταν υποβάλλεται στην ίδια θεραπεία στο κράτος μέλος

ασφαλίσεως είναι χωρίς αμφιβολία ικανό να αποθαρρύνει, ακόμη και να εμποδίσει, τον ασφαλισμένο αυτόν να απευθυνθεί σε παρέχοντες ιατρικές υπηρεσίες που είναι εγκατεστημένοι σε άλλα κράτη μέλη και αποτελεί, τόσο για τον ασφαλισμένο όσο και για τους παρέχοντες ιατρικές υπηρεσίες, εμπόδιο για την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών (βλ., κατ' αναλογία, την προαναφερθείσα απόφαση Luisi και Carbone, σκέψη 16, την απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 1992, C-204/90, Bachmann, Συλλογή 1992, σ. I-249, σκέψη 31, και την προαναφερθείσα απόφαση Kohll, σκέψη 35).

46 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει τέλος να εξεταστεί αν θα μπορούσε να δικαιολογηθεί αντικειμενικώς το γεγονός ότι μια εθνική νομοθεσία δεν εγγυάται στον ασφαλισμένο στην ημεδαπή τουλάχιστον εξ ίσου υψηλό επίπεδο καλύψεως όταν παρέχονται νοσοκομειακές υπηρεσίες εντός άλλου κράτους μέλους.

47 Εν προκειμένω, πρέπει να υπομνηστεί ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει παλαιότερα ότι δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι ο κίνδυνος σοβαρής διαταράξεως της οικονομικής ισορροπίας του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης μπορεί να αποτελέσει επιτακτική ανάγκη γενικού συμφέροντος ικανή να δικαιολογήσει ένα εμπόδιο στην αρχή της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών (προαναφερθείσα απόφαση Kohll, σκέψη 41).

48 Το Δικαστήριο έχει ομοίως αναγνωρίσει, όσον αφορά τον στόχο διατηρήσεως ισορροπίας και προσιτής σε όλους ιατρικής και νοσοκομειακής περιθάλψεως, ότι, ακόμη και αν ο στόχος αυτός είναι συνυφασμένος με τον τρόπο χρηματοδοτήσεως του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, μπορεί κάλλιστα να εμπίπτει στις εξαιρέσεις για λόγους δημόσιας υγείας βάσει του άρθρου 56 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 46 ΕΚ), στο μέτρο που συμβάλλει στο να υπάρξει υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας (προαναφερθείσα απόφαση Kohll, σκέψη 50).

49 Το Δικαστήριο έχει ακόμη διευκρινίσει ότι το άρθρο 56 της Συνθήκης επιτρέπει στα κράτη μέλη να περιορίζουν την ελεύθερη παροχή ιατρικών και νοσοκομειακών υπηρεσιών, στο μέτρο που η διατήρηση στο εθνικό έδαφος του δυναμικού περι-

θάλψεως ή του επιπέδου ιατρικών υπηρεσιών είναι ουσιώδης για τη δημόσια υγεία, ακόμη και για την επιβίωση, του πληθυσμού τους (προαναφερθείσα απόφαση Kohll, σκέψη 51).

- 50 Όμως, όσον αφορά την κατάσταση που είναι επίμαχη στην κύρια δίκη, πρέπει να γίνει δεκτό ότι ουδεμία από τις επιτακτικές ανάγκες που παρατίθενται στις σκέψεις 47 έως 49 της παρούσας αποφάσεως μπορεί να δικαιολογήσει το εμπόδιο που αφορά η κύρια δίκη.
- 51 Συγκεκριμένα, πρέπει να υπομνηστεί ότι, εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο έκρινε ότι η J. Descamps είχε όντως δικαίωμα να λάβει την έγκριση που προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία, στην οποία υπήγετο, και από το άρθρο 22, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 1408/71. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να προβληθεί ότι η πρόσθετη απόδοση που αντιστοιχεί στη διαφορά μεταξύ του συστήματος παρεμβάσεως που προβλέπεται από τη νομοθεσία του κράτους μέλους ασφάλισεως και εκείνου που εφαρμόζεται από το κράτος μέλος διαμονής, όταν το πρώτο σύστημα είναι ευνοϊκότερο από το δεύτερο, είναι ικανή να θέσει σε κίνδυνο τη διατήρηση, στο κράτος μέλος ασφάλισεως, ισόρροπης και προσιτής σε όλους ιατρικής και νοσοκομειακής περιθάλψεως ή τη διατήρηση, στο εθνικό έδαφος, του δυναμικού περιθάλψεως ή του επιπέδου ιατρικών υπηρεσιών.
- 52 Εξ άλλου, εφόσον η πρόσθετη αυτή απόδοση, η οποία οφείλεται στο σύστημα παρεμβάσεως του κράτους ασφάλισεως, είναι δεδομένο ότι δεν συνεπάγεται πρόσθετη επιβάρυνση για το σύστημα υγειονομικής ασφάλισεως του κράτους αυτού σε σχέση με την απόδοση των εξόδων στην περίπτωση που η νοσοκομειακή περίθαλψη παρεχόταν εντός του τελευταίου κράτους, δεν μπορεί να υποστηριχθεί ούτε ότι η επιβάρυνση του εν λόγω συστήματος υγειονομικής ασφάλισεως με αυτή την πρόσθετη απόδοση μπορεί να έχει σημαντικές συνέπειες για τη χρηματοδότηση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισεως (προαναφερθείσα απόφαση Kohll, σκέψη 42).
- 53 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο σκέλος του προδικαστικού ερωτήματος πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 22, παρά-

γραφος 1, στοιχείο γ', σημείο i, του κανονισμού 1408/71 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, όταν ο αρμόδιος φορέας έχει εγκρίνει στον έχοντα κοινωνική ασφάλιση τη μετάβαση στο έδαφος άλλου κράτους μέλους για να του παρασχεθεί εκεί περίθαλψη, ο φορέας του τόπου διαμονής οφείλει να του χορηγήσει τις παροχές σε είδος σύμφωνα με τους κανόνες σχετικά με την επιβάρυνση με τα έξοδα υγειονομικής περιθάλψεως τους οποίους εφαρμόζει ο τελευταίος φορέας ως εάν ο ενδιαφερόμενος ήταν ασφαλισμένος σ' αυτόν.

Όταν ο έχων κοινωνική ασφάλιση ο οποίος έχει ζητήσει έγκριση βάσει του άρθρου 22, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού αυτού έχει προσκρούσει σε άρνηση του αρμόδιου φορέα και όταν το αβάσιμο της αρνήσεως αυτής έχει αναγνωριστεί αργότερα, ο ενδιαφερόμενος έχει δικαίωμα να του αποδοθεί κατ' ευθείαν με επιβάρυνση του αρμόδιου φορέα ποσό ανάλογο εκείνου που θα επεβάρυνε τον φορέα του τόπου διαμονής σύμφωνα με τους κανόνες της νομοθεσίας που εφαρμόζει ο τελευταίος φορέας, αν η έγκριση είχε δεόντως χορηγηθεί εξ αρχής.

Μη έχοντας ως αντικείμενο να ρυθμίσει το ενδεχόμενο αποδόσεως των εξόδων σύμφωνα με τους πίνακες αποδοσιμών εξόδων που ισχύουν στο κράτος μέλος ασφαλίσεως, το άρθρο 22 του κανονισμού 1408/71 δεν έχει ως αποτέλεσμα ούτε να εμποδίσει ούτε να επιβάλει την εκ μέρους του κράτους αυτού απόδοση και του ποσού που αντιστοιχεί στη διαφορά μεταξύ του συστήματος παρεμβάσεως που προβλέπεται από τη νομοθεσία του εν λόγω κράτους και του συστήματος παρεμβάσεως που εφαρμόζεται από το κράτος μέλος διαμονής, όταν το πρώτο σύστημα είναι ευνοϊκότερο από το δεύτερο και όταν η απόδοση αυτή των εξόδων προβλέπεται από τη νομοθεσία του κράτους μέλους ασφαλίσεως.

Το άρθρο 59 της Συνθήκης πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, αν η απόδοση των εξόδων για νοσοκομειακές υπηρεσίες που παρασχέθηκαν εντός του κράτους μέλους διαμονής, απόδοση που απορρέει από την εφαρμογή των κανόνων που ισχύουν στο κράτος αυτό, είναι κατώτερη εκείνης που θα απέρρεε από την εφαρμογή της νομοθεσίας που ισχύει στο κράτος μέλος ασφαλίσεως στην περίπτωση που η νοσοκομειακή περίθαλψη παρεχόταν εντός του τελευταίου κράτους, ο αρμόδιος φορέας πρέπει να αποδώσει στον έχοντα κοινωνική ασφάλιση και το ποσό που αντιστοιχεί στη διαφορά αυτή.

**Επί του δευτέρου σκέλους του προδικαστικού ερωτήματος**

- 54 Με το δεύτερο σκέλος του ερωτήματός του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά στην ουσία αν το άρθρο 36 του κανονισμού 1408/71 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι ο έχων κοινωνική ασφάλιση, ο οποίος έχει ζητήσει έγκριση βάσει του άρθρου 22, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 1408/71 και έχει προσκρούσει σε άρνηση του αρμόδιου φορέα, έχει δικαίωμα να του αποδοθεί το σύνολο των ιατρικών εξόδων στα οποία υποβλήθηκε εντός του κράτους μέλους όπου του παρασχέθηκε η περίθαλψη, άπαξ αποδειχθεί ότι η απόρριψη της αιτήσεώς του εγκρίσεως είναι αβάσιμη.
- 55 Για να δοθεί απάντηση στο ερώτημα που αναδιατυπώθηκε κατ' αυτόν τον τρόπο, αρκεί η διαπίστωση ότι από το ίδιο το κείμενο του άρθρου 36 του κανονισμού 1408/71 προκύπτει ότι η πλήρης απόδοση μεταξύ φορέων της οποίας γίνεται μνεία στη διάταξη αυτή αφορά μόνο τις παροχές σε είδος που χορηγούνται από τον φορέα του κράτους μέλους διαμονής για λογαριασμό του αρμόδιου φορέα, βάσει των διατάξεων του τίτλου III, κεφάλαιο I, του κανονισμού αυτού. Επομένως, όπως προεκτέθηκε στις σκέψεις 32 και 33 της παρούσας αποφάσεως, η εν λόγω απόδοση αφορά μόνον τις παροχές σε είδος για τις οποίες η επιβάρυνση του φορέα του τόπου διαμονής προβλέπεται από τη νομοθεσία που ο τελευταίος εφαρμόζει, και στην ακριβή αναλογία που προβλέπεται η επιβάρυνση αυτή.
- 56 Κατά συνέπεια, στο δεύτερο σκέλος του προδικαστικού ερωτήματος πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 36 του κανονισμού 1408/71 δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι ο έχων κοινωνική ασφάλιση, ο οποίος έχει ζητήσει έγκριση βάσει του άρθρου 22, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού αυτού και έχει προσκρούσει σε άρνηση του αρμόδιου φορέα, έχει δικαίωμα να του αποδοθεί το σύνολο των ιατρικών εξόδων στα οποία υποβλήθηκε εντός του κράτους μέλους όπου του παρασχέθηκε η περίθαλψη, άπαξ αναγνωρισθεί ότι η απόρριψη της αιτήσεώς του εγκρίσεως είναι αβάσιμη.

## Επί των δικαστικών εξόδων

57 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Βελγική, η Δανική, η Γερμανική, η Ισπανική, η Γαλλική, η Ιρλανδική, η Ολλανδική, η Αυστριακή, η Φινλανδική και η Σουηδική Κυβέρνηση, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή, που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπíπτοντος που ανέκλυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

## ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε με απόφαση της 9ης Οκτωβρίου 1998 το Cour du travail de Mons, αποφάινεται:

- 1) Το άρθρο 22, παράγραφος 1, στοιχείο γ', σημείο i, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71, του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, όταν ο

αρμόδιος φορέας έχει εγκρίνει στον έχοντα κοινωνική ασφάλιση τη μετάβαση στο έδαφος άλλου κράτους μέλους για να του παρασχεθεί εκεί περίθαλψη, ο φορέας του τόπου διαμονής οφείλει να του χορηγήσει τις παροχές σε είδος σύμφωνα με τους κανόνες σχετικά με την επιβάρυνση με τα έξοδα υγειονομικής περιθάλψεως τους οποίους εφαρμόζει ο τελευταίος φορέας ως εάν ο ενδιαφερόμενος ήταν ασφαλισμένος σ' αυτόν.

Όταν ο έχων κοινωνική ασφάλιση ο οποίος έχει ζητήσει έγκριση βάσει του άρθρου 22, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού αυτού έχει προσκρούσει σε άρνηση του αρμόδιου φορέα και όταν το αβάσιμο της αρνήσεως αυτής έχει αναγνωριστεί αργότερα, ο ενδιαφερόμενος έχει δικαίωμα να του αποδοθεί κατ' ευθείαν με επιβάρυνση του αρμόδιου φορέα ποσό ανάλογο εκείνου που θα επεβάρυνε τον φορέα του τόπου διαμονής σύμφωνα με τους κανόνες της νομοθεσίας που εφαρμόζει ο τελευταίος φορέας, αν η έγκριση είχε δεόντως χορηγηθεί εξ αρχής.

Μη έχοντας ως αντικείμενο να ρυθμίσει το ενδεχόμενο αποδόσεως των εξόδων σύμφωνα με τους πίνακες αποδιδομένων εξόδων που ισχύουν στο κράτος μέλος ασφαλίσεως, το άρθρο 22 του κανονισμού αυτού δεν έχει ως αποτέλεσμα ούτε να εμποδίσει ούτε να επιβάλει την εκ μέρους του κράτους αυτού απόδοση και του ποσού που αντιστοιχεί στη διαφορά μεταξύ του συστήματος παρεμβάσεως που προβλέπεται από τη νομοθεσία του εν λόγω κράτους και του συστήματος παρεμβάσεως που εφαρμόζεται από το κράτος μέλος διαμονής, όταν το πρώτο σύστημα είναι ευνοϊκότερο από το δεύτερο και όταν η απόδοση αυτή των εξόδων προβλέπεται από τη νομοθεσία του κράτους μέλους ασφαλίσεως.

Το άρθρο 59 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 49 ΕΚ) πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, αν η απόδοση των εξόδων για νοσοκομειακές υπηρεσίες που παρασχέθηκαν εντός του κράτους μέλους διαμονής, απόδοση που απορρέει από την εφαρμογή των κανόνων που ισχύουν στο κράτος αυτό, είναι κατώτερη εκείνης που θα απέρρεε από την εφαρμογή της νομοθεσίας που ισχύει στο κράτος μέλος ασφαλίσεως στην περίπτωση που η νοσοκομειακή περίθαλψη παρεχόταν εντός του τελευταίου κράτους, ο αρμόδιος φορέας πρέπει να αποδώσει στον έχοντα κοινωνική ασφάλιση και το ποσό που αντιστοιχεί στη διαφορά αυτή.

- 2) Το άρθρο 36 του κανονισμού 1408/71, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό 2001/83, δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι ο έχων κοινωνική ασφάλιση, ο οποίος έχει ζητήσει έγκριση βάσει του άρθρου 22, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού αυτού και έχει προσκρούσει σε άρνηση του αρμόδιου φορέα, έχει δικαίωμα να του αποδοθεί το σύνολο των ιατρικών εξόδων στα οποία υποβλήθηκε εντός του κράτους μέλους όπου του παρασχέθηκε η περίθαλψη, άπαξ αναγνωρισθεί ότι η απόρριψη της αιτήσεώς του εγκρίσεως είναι αβάσιμη.

Rodríguez Iglesias

Gulmann

La Pergola

Wathelet

Σκουρής

Edward

Puissochet

Jann

Sevón

Schintgen

Macken

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 12 Ιουλίου 2001.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

R. Grass

G. C. Rodríguez Iglesias